ברזודער מאָרד

העכסט אינטערעסאנטער און שפּאַנענדער ראָמאַן

(פאָרזעצונג)

נאַנאַן האָט אַ לאָך געטאָן.

— דאָס ערד־וואָרט פון אַ באַנקיר אַדער געשעפטסמאַן, האָט אַ גרויסן וואָרט, — האָט זי געלאַכט.

— איך שווער אייך ביי אַלעס וואָס איז הייליק, אַז איך וועל צו אייך קיינמאָל ניט ריידן וועגן ליבע.

— זאָגט מיר אָפּנהאַרציק, הער דזשאַנסאָן, צוליב וואָס ווילט איר מיך האָבן? איך קאָן אייך ניט פאַר קיין פילאַנטראָפּ, אָדער פאַר אַ מענשנפריינט, איר זייט אַ געלט מענש און פאַר יעדן גראַשן, וואָס איר גיט אויס, ווילט איר באַקומען צוויי און דריי מאָל אַזוי פיל.

— ווען איר פאַדערט מיך אויף, איך זאָל אייך אַלעס דערקלערן אָפּנהאַרציק, וועל איך עס טאָן, — האָט דער באַנקיר געזאָגט ערנסט. איך האָב אַמאָל געהאַט אַ טאָכטער, זי איז געשטאָרבן פון שווינדל זוכט, ווען זי איז אַלט געווען זיבעצן יאָר.

— אָך, מיין טייערע טאָכטער! . . .

דער באַנקיר האָט זיך פאַרשטעלט די אויגן מיט די הענט און האָט געשוויגן אייניקע מינוטן. דאַן האָט ער. ווייטער גע־זאָגט:

— ווייסט איר, פאַר וואָס איך פלעג קומען אַזוי אָפט צו אייך? — ווייל איר ווייזט אויס זייער ענלאַך צו מיין פאַר־שטאָרבענער טאָכטער. ווען איך זע אייך, ווייזט מיר אויס, אַז איך זע מיין טאָ־טער. עס ווערט מיר ווארימער אומ'ן האַרץ, ווען איך זע אייך, און ווען איך רייד מיט אייך! . . .

דער רויטער דזשאַן האָט געוואוסט ווי אַריינגוטמאַכן אַן אומשולדיקן מענשן אין זיין נעץ; ער האָט געשפּילט זיין ראָל אַלס קאָמפּעריאַנט אַזוי גוט, אַז די איינפאַכע, גוטהאַרציקע נאַנאַן איז געווען גערירט און

גרייט זיך אַלע!

צום

פּורים קאַרניוואַל

און

קינדער קאָנטעסט

וואָס וועט דורכגעפירט ווערן פון'ם

מאָונט כרמל קליניק

זונטאָג דעם 7טן מאַרץ 1931

אַן אמתר המלכה וועט געקרוינט ווערן

ווי אויך צוויי פּרינצעסנס און צוויי פּרינצן.

די ערשטע כאַנדיראַטן איז

מיס סיליאַ מאַסטענסקי
6 יאָר אַלט
פון 500 פּריטשאַרד עוועניו

עס איז באַשלאָסן געוואָרן צו געבן

פּריזן צו געווינער!

ווער קומט געקסט?

מאָונט כרמל קליניק,
פּורים־קאַרניוואַל קאָמיטעט

האָט אָנגעהויבן צו וויינען איבער'ן באַנ־קירס טאָכטער, וועלכע איז קיינמאָל אויף דער וועלט ניט געווען.

— פאַרשטייט איר שוין, מאַדעמואַזעל, פאַר וואָס איך האָב אייך אָנגעבאָטן אַ הויז? — האָט דער באַנקיר ווייטער גע־זאָגט, — איך בין רייך, זייער רייך. וואָס זעען זיך אָן ביי מיר עטלאַכע הונדערט פונט סטערלינג אַ יאָר? דאָס אַנדערנקען פון מיין טייערער טאָכטער איז מיר אַזוי ליב און אַזוי טייער, אַז געלט האָט ביי מיר קיין ווערט ניט, ווען איך קאָן נאָר עפּעס טאָן אין איר אַנדענק. נו, מאַדעמואַזעל, איצט ווען איך האָב אייך שוין אַלעס גע־זאָגט, וועט איר זיך נאָך אַלץ אָפּזאָגן פון גיין אין מיין אַ הויז?

— ניין, הער דזשאַנסאָן! ווען איר מיינט עס אַזוי גוט און ערלאַך מיט מיר, נעם איך אַן אייער אָנבאָט מיט פאַרגעניגן.

— איך דאַנק אייך מאַדעמואַזעל נאַ־נאַן, איך דאַנק אייך! — האָט דער באַנ־קיר אויסגערופן.

— ער האָט אָנגעכאַפּט נאַנאַנס האַנט און האָט זי צוגעלייגט צו זיינע ליפּן.

— פאַרצייעט מיר, הער דזשאַנסאָן

וואָס איך האָב אייך אָפּגעזאָגט! איך בין העכסט גליקלאַך מיט אייער פאַרשטאַנען איר מוזט פאַרגעבן וואָס איך האָב אייך צוערישט אָפּגעזאָגט.

— איך האָב שוין אַלעס פאַרגעבן, — האָט דער באַנקיר געענטפערט, — איך בין העכסט גליקלאַך וואָס איר האָט מיך ענדלאַך פאַרשטאַנען און האָט אָנגענומען מיין אָנבאָט.

איצט האָבן זיי שוין געקאָנט ריידן פריי און אָפּנהאַרציק, ווי אַזוי זי זאָל זיך אייג־אָרדענען אין דעם נייעם הויז.

—איך דאַרף קיינעם ניט, — האָט נאַ־נאַן געזאָגט. — איך וועל אַליין טאָן אַלעס און איך וועל זיך באַגיין זאַנאַך אַן אַ דיענסט מיידל.

— דאָס איז אוממעגלאַך, — האָט דער באַנקיר געענטפערט, — איר קאָנט זיך ניט באַגיין אָן אַ אַדרעסנינג.

— ווייסט איר וואָס, הער דזשאַנסאָן? האָט נאַנאַן פּלוצלינג אויסגערופן, — איר מוזט מיר דערלייבן צו נעמען מיט זיך דאָס קליינע מיידעלע, וועלכעס איר האָט פריער געזען ביי מיר.

— וואָס דערט איר ליבע נאַנאַן? צו וואָס דאַרפט איר דאָס קינד? ווייסט איר דען ווער זי איז?

— איך ווייס, אַז איר מוטער איז שטענ־דיק שיכור, דאָס קינד ווערט אַפּדאַרבן; דערפאַר ווייל איך זי נעמען צו זיך, איך ווייל זי דערציען און מאַכן זי פאַר אַ מענש.

דער באַנקיר האָט געקלאַטשט אַ ווייל־לע און האָט געדאַנקט געזאָגט:

— ווען איר ווילט עס אומבאַרייגנט, דאַן רופט דאָס קינד אַן מאַכט אַן ענדע.

— וואָס איילט איר זיך אַזוי, הער דזשאַנסאָן?

— איך בין געוואוינט, ווען איך וויל עפּעס טאָן, צו האַנדלען גיך. איך בין אַ גשעשעפטסמאַן און איך האָב זיך אַזוי איינ־גע־וואוינט, אַז קוים באַשלים איך עפּעס צו טאָן, מוז איך עס באַלד טאָן.

נאַנאַן איז אַרויסגעגאַנגען אין קאָרידאָר זוכן די קליינע עמאָמאַ.

דאָס קינד פון אַ פאַדערבעכער

קוים איז נאַנאַן אַרויסגעגאַנגען איז איר די קליינע עמאָמאַ אַנטקעגן געשפּרונגען און האָט אויסגערופן פול מיט פרייד:

דער קלייניער דזשאַן איז אַנשלאַפן גע־וואָרן, ער איז געווען זייער מיד פון וועג, איך וויל אים ניט וועקן.

— אָבער פאַר וואָס ביזטו ניט געבליבן אין שטוב? — האָט נאַנאַן געפרעגט.

— ווייל ער איז דאָרט דאָ.

— ווער איז עס "ער"?

— דו ווייסט ווער, — ער, מיין פאָטער.

— איך האָב געמיינט, אַז דו האָסט נאָר אַ מאַמע.

— ער איז געווען אין טורמע. ער האָט געדאַרפט זיצן צוי יאָר, איז ער אָבער אַנט־לאָפן פון געפענגעניש און איז געקומען צוריק אַהיים. — האָט עמאָמאַ דערציילט.

— ווען איך זאָל זאָגן נאָר איין וואָרט צו אַ פאָליסמאַן, וואָלט מען אים ווידער־צו־גענומען און מען וואָלט אים שוין אַזוי גיך ניט אַרויסגעלאָזן.

נאַנאַן האָט אַ ציטער געטאָן, זי איז אויך אויפגעוואַכסן ניט צווישן פרומע און הייליקע מענשן; זי האָט אויך איבערגע־זען און דורכגעלעבט גענוג אויף איר לע־בן. זי האָט געזען געגוג שלעכטע מענער און אַרדאַרבענע פרויען, אָבער אַלעס איז געווען אַרדאַרבענע פרויען, פאַרשמירט, פאַרגלעט, אָפּגעלאַקירט, — ווייניקסטנס פון דרויסן,

— פאַר דער וועלט, אַנשטענדיק. מען האָט ווייניקסטנס געוואוסט, וואָס עס הייסט שעמען זיך פאַר אַנדערע מענשן. איצט צום ערשטן מייל אין לעבן, אין איר פאַר־געקומען צו זעען אַזעלכע קינדער, וועלכע ווייסן זאָגאַר ניט, וואָס עס הייסט זיך שעמען. מען האָט גערעדט פון פאַרבערבן, גנב'ענען, רויבען, ווען אין געפענגעניש, רופן אַ פּאָליסמאַן און נאָך אַזעלכע זאַכן פריי און אָפּנהערציק, גלייך ווי עס וואָלט געווען אַ נאָרמאַלע זאַך. נאַנאַן האָט געקאָנט די שלעכטע וועלט אין אַ שיינעם מאָנטל, איצט האָט זי געזען פאַר זיך די פאַרדאַרבענע וועלט נאָכ־אַמאָל, אין איר נאָנצער העסלאַכקייט.

די פאַרבערבער וועלט איז זייער אינטע־רעסאַנט פאַר אַ מענשן, וועלכער שטייט אין באַטראַכטן זי פון דער ווייטן, לערנט זי, שטודירט זי אָדער לערנט איבער איר אין אַ גוטן ראָמאַן. עס איז אָבער שרעקלאַך אין טרויעריק צו לעבן אין דער דאָזיקער וועלט אין זיך צוקוקן, מיטצומאַכן אַלעס, וואָס פּאַסירט אין איר. דאָס האָט אַ־אַט געפילט די שיינע נאַנאַן. זי האָט שוין באַ־רייט וואָס זי האָט זיך אָנגעשלאָפן צו גע־מען די קליינע עמאָמאַ צו זיך, זי האָט עס אָבער געמוזט טאָן, ווייל זי האָט געוואוסט, אַז דער גוטער און איידעלער באַנקיר וואַרט אויף איר.

— קום מיט מיר, עמאָמאַ, דער אַלטער מאַן, וועלכער איז איצט ביי מיר, וויל מיט דיר עפּעס ריידן.

נאַנאַן און עמאָמאַ זיינען אַריינגעגאַנגען אין צימער וואו דזשאַנסאָן האָט אויף זיי געוואַרט.

— הערט איר פראַנצויזיש, הער דזשאַנ־סאָן? — האָט נאַנאַן געפרעגט.

— איך דער פראַנצויזיש צו זיינע ליפּן.

— פאַרצייעט מיר, הער דזשאַנסאָן צוויי־יש וואָס עמאָמאַ האָט איר דערציילט פון איר מוטן פאַטער.

— נו, דענקט איר נאָך זי צו נעמען צו זיך? — האָט דער באַנקיר געפרעגט אויף פראַנצויזיש.

— איך האָב אַ קינד און זי איז אויפ־געוואַקסן געוואָרן אין אַ שלעכטער געזעל־שאַפט, — האָט נאַנאַן געענטפערט, — ווען זי וועט זיך געפינען צווישן בעסערע מענשן און פיינערע קינדער, וועט זי בע־סער ווערן.

— דאָס איז שיין און איידל פון אייך מאַדעמואַזעל נאַנאַן, — האָט דער אַל־טער דזשאַנסאָן באַמערקט.

— ווילט איר ריידן מיט איר, אַדער איך זאָל עס טאָן? — האָט נאַנאַן געפרעגט.

— טוט איר עס בעסער, ליבע נאַנאַן, — איז געווען דער ענטער.

נאַנאַן האָט נענומען דאָס קינד אויף איר שויס און האָט געפרעגט.

— וואָלסטו געוואָלט אַוועקגיין פון דיי־נע עלטערן, עמאָמאַ?

— נעווייס! — האָט עמאָמאַ אויסגערו־פען.

— ווילסטו בלייבן ביי מיר?

— ביי דיר? יאָ! אָבער דאַן וועסטו זיך מוזן אַרויסציען פון דער דאָזיקער וואוינונג, ווייל איך זייל זיי מער ניט זעען.

—נעווייס, עמאָמאַ, איך וועל זיך אַרויס־ציען פון דאַנען.

— ווען? — האָט עמאָמאַ אויסגערופן האַסטיג.

— דאָס קאָן איך דיר ניט זאָגן, ווען דער דאָזיקער גוטער אַלטער הער וועט עס פאַרלאַנגען, וועלן מיר זיך איבערציען אין אַן אַנדער וואוינונג.

די קליינע עמאָמאַ האָט באַטראַכט דעם באַנקיר פון קאָפּ ביז פיס.

— וועט ער מיך אויך שלאָגן און שול־טען? — האָט זי געפרעגט.

— ניין, עמאָמאַ, דער דאָזיקער הער איז אַ גוטער און איידעלער מענש.

— דאַן גיי איך מיט דיר! — האָט עמאָמאַ אויסגערופן.

אין אַ מינוט אַרום האָט זי זיך עפּעס דערמאָנט.

— ניין, מיסטער! — האָט זי פּלוצלינג געזאָגט, — איך גיי ניט מיט דיר.

— פאַר וואָס, עמאָמאַ?

—איך קאָן עס דיר ניט זאָגן, דו וועסט לאַכן פון מיר.

— ניין, עמאָמאַ, איך וועל ניט לאַכן, זאָג מיר, פאַר וואָס ווילסטו ניט גיין מיט מיר?

— ווייל איך וויל מיטנעמען דעם קליי־נעם דזשאַן.

— ווער איז דער דזשאַן?

— דער קליינער מאַן, וועלכער שלאָפט איצט ביי אונז.

דער באַנקיר איז געוואָרן אויפמערקזאַם. ער האָט געוואוסט פון וועמען עמאָמאַ רעדט. ער האָט אויך געדאַרפט האָבן אַט דעם קליינעם דזשאַן. איינגעטלאַך איז ער דאָך געקומען אַהער נאָר אַום צו זעען און אַן ריידן מיט דזשאַנען, ביי וועמען ער האָט געוואוסט אויסגאַרן די געהיימעניש פון שלאָס טשעזוויק. ער האָט איצט באַמת געוואוסט שוין אַלעס וואָס ער האָט גע־וואָלט, אָבער דעם קליינעם דזשאַן וויל־סאָן האָט ער געדאַרפט אַלס ערות פאַר זיין צוויק.

— ווי קומט עס וואָס דו ווילסט מיט־נעמען אַ מאַן, וועלכן דו האָסט ערשט היינט געזען צום ערשטן מאָל? — האָט דער באַנקיר געפרעגט דאָס קינד.

— ער הייסט דזשאַן, ווי מיין קליין ברו־דערל האָט געהייסן און ער איז אַזוי גוט, אַז ער האָט אַלעס אין שטוב אויפגערעדט און האָט מיך אָפּגעוואַשן דאָס געזיכט.

— ווייסט איר וואָס, ליבע נאַנאַן? — מיר געפעלט נאָנאָר גוט דער איינפאַל פון'ם קינד, אַז דזשאַן זאָל אויך וואוינען ביי אייך, — האָט דער באַנקיר געזאָגט. האָט געוואוינט. איר וועט דאָרט געפינען

ZIG-ZAG
סיגאַרעט פּאַפּיר
ריינסטע אויף דעם מאַרק
נרויסער דאָנעל ביכעל
120 בלעטלאַך — קאָסט
יעצט בלויז 5c
פאַרמיידט נאָכמאַכונג.

פינפטע גראַדואירונגס־פייערונג

פון דער

נאַציאָנאַל העברייאישער שול

אין פעלעס טעאַטער

(סעלקירק עוועניו)

זונטאָג, דעצעמבער 21טן, 8 אוונט

א ריכע פּראָגראַם דורכגעפירט פון די תלמידים
צווישן אַנדערש:

1) חלוצים ביי דער אַרבעט
(א בילד פון אַרץ־ישראל לעבן)
2) פונ'ם אַלטן חדר
(א בילד פון גלות לעבן)
צום שלוס
א אידיש קינאָ בילד (מואַוויינג פּיקטשור) **דער יונגער דור**
איינלאַדונגס קאַרטלאַך צו באַקומען אין פּיפּלס און נעשאָנאַל בוק סטאָר
ב א מ ע ר ק נ נ ג :—דאָס פּראָגראַם איז זייער גרויס און דער אַוונט מוז זיך אומבאַדיינט אָנפאַנגען
ניט שפּעטער פון 8 אויגער

דער וועלט קאָנגרעס פאַר דעם אַרבעטדיקן אַרץ־ישראל

(שלוס פון זייט 7)

רדיפות, רעפּרעסיעס אויף דער אַרבע־טערשאַפט אין לאַנד.

זיינען דאָ נויטיק קאָמענטאַרן?

די פּועלי־ציון דעקלעראַציע האָט נאָך איין פּונקט, וועלכן די רעכטע האָבן פאַר־פעלט, און דאָס איז: דאָס "אויפשטעלן אַן אַלגעמיינע אידישע אַרבעטער רעפּרעזענ־טאַציע, וועלכע זאָל צוזאַמען מיט דער אַרץ־ישראַל'דיקער אַרבעטערשאַפט אָנפירן מיט דער גאַנצער טעריטאָריע דער אַלגעמיינער אידישער אַרבעטער־שאַפט פאַר אַן אַרץ־ישראַל". די אַנדערע פאַרוואָס מען האָט דעם פּונקט פאַרפעלט איז קלאָר. די הסתדרות וויל בלויז דאָס געלט פון "גלות", אָבער אַ דעה זאָגן? דאָס נים. "מיר זיינען די בויער, מיר זיינען די מאַרטירער, מיר זיינען די קרוין פון דער אידישער אַר־בעטערשאַפט, ווייסן מיר בעסער. פאַר־לאָזט זיך אויף אונז!" איז עס מאָקע מאָדנע, אויף דער בירגערלאַך־ציוניסטי־שער בימע האַלט מען פאַר אַן אַלוועלט־לאַכער ציוניסטישער אַרגאַניזאַציע, אָבער פאַר אַ אידישער אַלוועלטלאַכער אַר־בעטערשאַפט? לאָ.

די פּועלי־ציון פאַדערן ניט קיין העגע־מאָניע איבער דעם אַרץ־ישראַל'דיקן אַר־בעטער. זיי פאַדערן נאָר עראַלאַכע, חבר־ישע גלייכהייט, שותפות אין פּליכטן, שותפות אין רעכט. זיי האַלטן אַז די אידישע אַרבעטערשאַפט האָט דאָס פולע רעכט צו קאָנטראָלירן די טעריטאָריע פון די הסתדרות, זעען אַז זי זאָל זיין אין די אינטערעסן און נישט צום שאָדן פון דער אַרבעטערשאַפט. נאָר אויף דעם וועג איז באַזירט דער פּראָלעטאַרישער פאַלעסטי־ניזם.

נו, דער קאָנגרעס איז אָפּגעהאַלטן גע־וואָרן. די רעכטע האָבן אין געוואַלט פאַרוואַנדלען אין אַ דעמאָנסטראַציע, ווייזן דער ענגלישער אַרבעטער רעגירונג ווי שטאַרק אין השפעה'דיק מען איז. די פּועלי־ציון זיינען אחיז געגאַנגען ניט צו דעמאָנסטרירן נאָר עפּעס אויפטאָן, אַנ־צוואוויזן די ביזאַהעריקע חסרונות אין דער אַרץ־ישראַל אַרבעט און ווי די חס־רונות קאָנען אויף ווייטער באַזייטיקט ווערן, איז טאַקע דער קאָנגרעס פאַר־וואַנדלט געוואָרן אין אַ קאָמף צווישן 2 פּראָגאָן. האָבן זיך אין די דיסקוסיעס און אין די רעזאָלוציעס אַרויסגעטיילט די צוויי באַזונדערע שיטות. אין דעם אַרבעטניקן פאַלעסטינזיזם, און אויף יענער שריט און טריט האָבן די פּועלי ציון נעמוטיק קעמפן קעגן דעם אָפּפּאָרטוניזם און סאָציאַל רע־פאָרמיזם פון די רעכטע. האָט מען פּראָ־טעסטירט קעגן דער העברייאישער דער־עפענונגס רעדע פון בן־גוריון, וועלכער האָט געוואָלט מיט דעם אונטערשטרייכן די ריכטיקייט פונם העברייאיזם אין אַרץ־ישראַל (אגב די שלוס־רעדע האָט ער שוין אינגאַנצן געהאַלטן אין אידיש): קעגן סאָקאָלאָוס באַגריסונג, קעגן דעם סאָקאָלאָוס, וועלכע שטאָט אָפּ וויזיטן די רומענישע און פּוילישע אידן פיינט־לאַכע מיניסטאָרן, דעם "פריינט" פון אידישע אַרבעטער; קעגן שיפליאַקאָוס, דעם "פאַרשטייער" פון דעם אידישן אַרבעטער אין אַמעריקע, וועלכער איז נאָמינירט געוואָרן פון אויבן, קעגן שיפ־ליאַקאָוס, דעם "לעגענדאַרן שיפליאַ־קאָוס (לויס ש. יוריסן), וועלכער האָט אין זיין רעדע געזאָגט נאָר צו פּראָוואָצירן די פּועלי־ציון; קעגן דעם ווי די מאַנ־דאַטן קאָמיסיע האָט באַהאַנדלט די פאַר־אַ קאַרליק, ער קאָן אָבער ברייגנען פיל הילף פאַר אייך. ער קאָן זיין אַ גוטער הויז קיפער.

נאַנאַן האָט זיך אַ קרים געטאָן. זי האָט ניט געוואָלט נעמען אַ מאַסנפאַרשוין אין איר נייע וואוינונג. זי האָט אָבער ניט גע־קאָנט זיך העלפן. זי האָט דאָך געמוזט הערן וואָס דער באַנקיר דזשאַנסאָן הייסט איר.

מיטצונעמען, דאַן נעמט אים מיט, — האָט דער אַלטער דזשאַנסאָן באַמערקט.

— ווען איר געפינט פאַר נויטיק אים נאַנאַן געזאָגט.

— אַלזאָ אין אַלעס אין אַרדענונג און איך קאָן גיין? — האָט דער באַנקיר גע־פרעגט.

— שוין? — האָט נאַנאַן אויסגערופן איבערראַשט. — שוין? באַלד?

— איך האָב דאָך אייך געזאָגט, ליבע נאַנאַן, אַז ווען איך וויל עפּעס טאָן, האָב איך פיינט עס אָפּצולייגן. איך האָב אַ פּרינציפּ: געזאָגט און געטאָן!

— נאַנע ריכטיק, אָבער צו וואָס איילט איר זיך אַזוי?

— האָט איר דען נאָך עפּעס צו טאָן דאָ? — האָט דער באַנקיר געפרעגט.

— נעווייס, איך מוז דאָך צונויפפאַקן מיינע זאַכן.

— דאָס איז ניט נויטיק, איך וועל אייך נעבן בעסערע זאַכן.

נאַנאַן האָט זיך פאַרטראַכט. איר איז עפּעס ניט געפעלן, וואָס דער באַנקיר איילט זיך אַזוי. דער באַנקיר האָט עס פאַרשטאַנען און האָט אויסגערופן:

— וואָס טראַכסט איר? איך וויל אייך פירן אין דעם הויז וואו מיין טאָכטער האָט געוואוינט. איר וועט דאָרט געפינען אַ פּוילשטענדיק איינגעאָרדנטע הויז מיט קליידער און מיט אַלעס גוטן. צו וואָס דאַרפט איר אַלזאָ אייערע זאַכן?

— נו, און דאָס קינד?

— מאָרגן וועל איך אייך בריינגען דאָס קינד און דזשאַן וויל־סאָן.

נאַנאַן האָט צוגעגעבן אַלע קליינ־קייטן, וועלכע האָבן זיך געפונען ביי איר אין צימער און האָט זיי אויפגעגעבן עמ־מאָ'ן. דאַן האָט זי זיך שנעל אָנגעטאָן און האָט געפרעגט דעם באַנקיר:

— זאָל איך לאָזן אַלעס דאָ? עס איז דאָך אַ שאָד.

— ניט מיר די שליסל פון אייער וואוי־נונג, און איך וועל שוין אויפשיינקען אייערע זאַכן צו אַ אַריטער פאַמיליע.

מיט די דאָזיקע ווערטער זיינען זיי אַרויסגעגאַנגען פון צימער.

— זיי נעווונט, עמאָמאַ! מאָרגן וועסטו קומען צו מיר, — האָט נאַנאַן געזאָגט און איז אויסגעגאַנגען מיט'ן באַנקיר דזשאַנ־סאָן.

(ווייטערעס קומט)

צו דער פינפטער גראַדואירונג פון דער נאַציאָנאַל העברייאישער שול

פון נעמאָ

זייער אָפט גייען מיר פאַרביי כסמעס מיט אַ ביטול דאָס וואָס ס'האָט געדאַרפט אונז שטאַרק נוגע זיין. צי מיר טוען דאָס פאַרבייזערטערהייט ווי קרילאָווס קוכער: "כ'בין ברונז אויף דער קאַץ און זאָל זי עסן מיין פלייש", אָדער מיר זיינען גלאַט פאַרטאַראַטעוועס מיט מער טומלדיקע ענינים און אַ זאַך וואָס ווערט נעטאָן בצנעא פאַרכאַפּט ניט אונזער וועזן — וואָס ס'ווערט ניט פאַרטאָפּסן זיך צו נירט שוין אַ העכסט לויבנסווירדיקער מוטער פאַראין וואָס שאַפט דעם גע־וויזשן קאָנטאַקט צווישן שול און הויז.

עס ווערן געמאַכט פאַרבאַרייטונגען צו עפענען אין דער נאָענטער צוקונפט אַ קינ־דער־גאָרטן, און ס'ווערן שוין געפירט אונ־טערהאַנדלונגען מיט אַ פאַסנדער פּרעבל שול־לערערן.

ס'איז אָפן אַ סימניאַרגוס פאַר תנ"ך, תלמוד, געשיכטע און ליטעראַטור, וואו די אַלע קענגשאַנדן ווערן געלערנט אין אַ ברייטער מאָס.

ס'ווערט אויך געלייגט שטאַרקע אויס־מערקזאַמקייט אויף צו פאַרמיינערן די אויסערלאַכע זייט פון דער שול.

פאַרשטייט זיך, אַז די אַלע שנויים, כאָטש געמאַכט לא ברעש האָבן שוין גע־נעבן גוטע פּרוכט אויף אַלע געביטן און האָבן ממילא גורם געווען אויף אַ באַ־דייטנדן צופלוס פון קינדער אַזוי, אַז די שול וואַקסט סיי אין כמות און סיי אין איכות.

אַ פולשטענדיקן באַגריף פון דעם וואָס עס ווערט געטאָן אין דער שול קען געבן די מדרגה פון ידיעות, וועלכע די גראַד־אירנדיקע קינדער האָבן דערגרייכט, נעמ־לאָך:

א) אפילו ידיעה אין תורה, נביאים ראשונים און געקליבענע פּרקים פון נבי־אים אחרונים.

ב) העברייאיש, ריידן און שרייבן מיט אויך אין דער העכערער שול, אַזוי אַז אַ אייגנעאיכטע ידיעה אין אַלע רעגלען

אויבן ביילד זיינען די גראַדואירנדע קינדער: שמואל אווערבאַך, מוני אווערבאַך, משה וואָל, שלמה מאַלקין, שבח שווארץ, דינה באַראַדיצקי, דוד באַראַדיצקי און אסתר באַראַדקין. אינמיטן זיינען די לערער: מ. אווירבאַך, י. קאַבאַקער, ה. דייזן

גען אין גאַנצן שול־וועזן, ווי סיסטעם, פּראָגראַם, דיסציפּלין, אָרגאַניזאַציע און אַז. וו. ס'איז פאַרשטאַרקט געוואָרן דער אידישער עלעמענט (דורך איינפירן גע־שיכטע אונטערריכט אין אידיש) ווי אויך דער דערציערישער מאַכשטאַב פון דער שול (דורך דער אָרגאַניזירונג פון קינדער־קלובן).

עס זיינען אָרגאַניזירט געוואָרן אויך די עלטערן, פאַר וועלכע עס ווערן געלייענט אַ־לערנדיקע לעקציעס, און עס פונקציאָ־נירט שוין אַ העכסט לויבנסווירדיקער מוטער פאַראין וואָס שאַפט דעם גע־וויזשן קאָנטאַקט צווישן שול און הויז.

עס ווערן געמאַכט פאַרבאַרייטונגען צו עפענען אין דער נאָענטער צוקונפט אַ קינ־דער־גאָרטן, און ס'ווערן שוין געפירט אונ־טערהאַנדלונגען מיט אַ פאַסנדער פּרעבל שול־לערערן.

ס'איז אָפן אַ סימניאַרגוס פאַר תנ"ך, תלמוד, געשיכטע און ליטעראַטור, וואו די אַלע קענגשאַנדן ווערן געלערנט אין אַ ברייטער מאָס.

ס'ווערט אויך געלייגט שטאַרקע אויס־מערקזאַמקייט אויף צו פאַרמיינערן די אויסערלאַכע זייט פון דער שול.

פאַרשטייט זיך, אַז די אַלע שנויים, כאָטש געמאַכט לא ברעש האָבן שוין גע־נעבן גוטע פּרוכט אויף אַלע געביטן און האָבן ממילא גורם געווען אויף אַ באַ־דייטנדן צופלוס פון קינדער אַזוי, אַז די שול וואַקסט צופלוס סיי אין כמות און סיי אין איכות.

אַ פולשטענדיקן באַגריף פון דעם וואָס עס ווערט געטאָן אין דער שול קען געבן די מדרגה פון ידיעות, וועלכע די גראַד־אירנדיקע קינדער האָבן דערגרייכט, נעמ־לאָך:

א) אפילו ידיעה אין תורה, נביאים ראשונים און געקליבענע פּרקים פון נבי־אים אחרונים.

ב) העברייאיש, ריידן און שרייבן מיט אויך אין דער העכערער שול, אַזוי אַז אַ אייגנעאיכטע ידיעה אין אַלע רעגלען פון דקדוק, אַ גרינטלאַכע באַקאַנטשאַפט מיט געקליבענע ווערק פון דער העברייי־שער ליטעראַטור לויט די בעסטע כרעס־טאָמאַטיעס, אַנאַליזן איבער סמאַלענסקין, ליליענבלומען, גאָרדאָנען, ביאַליקן און אַחד העמ'ען.

ג) געשיכטע ביז דער השכלה פעריאָד, מיט אַן אייגלייטונג איבער די לעצטע 50 יאָר ציוניזם.

ד) אידיש, ריידן און שרייבן אַ זאַפטיקן אידיש. אַנאַליזן איבער שלום־עליכם, מענ־דעלע, שלום־אַש, פּרץ, יחואש, רייזען, ראָזנפעלד, באַשאַוועטש און ליסקין. ספּע־ציעל פאַנאַנדערגעגליידעוועט מאַניש, די נאָלדענע קייט, באַנטשע שווייג, די מקר־בלים, די קליאַטשע, פישקע דער קרומער, קדוש השם, לא ברעש, דאָס לעצטע וואָרט, די נבואה און פיל אַנדערע.

דאָס אַלץ איז דערגרייכט געוואָרן ניט נאָר אַ דאַנק דער איבערגעגעבענער אַר־בעט פון דער לערערשאַפט, נאָר אויך אַ דאַנק דעם וואָס אין דער נאַציאָנאַל העב־רייאישער שול גראַדואירן תלמידים ניט וועגן עס קומט די צייט לויט'ן צאָל יאָרן וואָס זיי לערנען, נאָר דאָן, וועגן זיי דער־גרייכן דאָס וואָס פאַר זיי אין אָנגעצייט כענען. גליקלאַכערווייז האָט די שול אַזאַ טיפּ עלטערן וואָס שיקן זייערע קינדער, און אַזאַ טיפּ קינדער וואָס זיינען וויליק צו פאַרברייטענען אין כתלי בית־המדרש העט־העט איבער ברי־מצות.

און די ניין גראַדואירנדיקע קינדער (אווערבאַך שמואל, אווערבאַך מוני, וואָל משה, מאַלקין שלמה, שווארץ צבי, באַ־ראַדיצקי דינה, באַראַדיצקי דוד און באַ־ראַדיצקי אסתר) זיינען אַלע גרייט פאַר־צוזעען זייערע לומדים, ווי ס'האָבן געטאָן זייערע עלטערע חברים. אין דעם עקזאַמ־טירנדיקן סעמינאַריום.

פערפעקשאָן!

אַט דאָס אין עס —
ווען פּערט'ס דראַי קלינען אייער דרעס פון
בלויז $1.00
טעלעפאָן
37 266
PERTH DYE WORKS LTD.

* לייענט "דאָס אידישע וואָרט", אייער *
* איינענע צייטונג, געדרוקט אין אונ־ *
* זער איינענער שפּראַך, פאַר אונזערע *
* איינענע אינטערעסן פאַרשפּרייט אין *
* אַלע אידישע הייסט פון וויניפּעג און *
* טערב שאַנאַרע. *

ניי מאַשינען

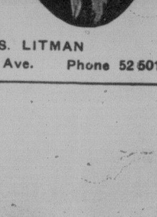

אויף זייער קליי־נע אויסצאַלונ־גען קאָנען איר קריגן ביי מיר. 15 יאָר דערפאַ־רונג. דער עלט־סטער אידישער אַנענט.
JOS. LITMAN
465 Dufferin Ave. Phone 52 501